

Ranjit Kaur v. Pavittar Singh (I. S. Tiwana, J.)

ਆਈ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ ਅਤੇ ਬੀ.ਐਸ. ਨੇਹਰਾ, ਜੇ.ਜੇ.

ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪਵਿਤਰ ਸਿੰਘ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਲਤੀ. 1990 ਦਾ ਨੰਬਰ 5684-ਐੱਮ .

29 ਮਈ, 1991

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973 (1974 ਦਾ II)-S . 125 ਇੰਡੀਅਨ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ, 1872-S. 23—ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955—ਸ. 12 ਅਤੇ 13— ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਤਲਾਕ— ਪਤਨੀ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਛੱਡਣਾ— ਪਤਨੀ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਐੱਸ. 125 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ— ਐੱਸ. 125 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਬੇਦਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। - ਕੋਈ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ S. 125 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰਾਈਡ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਬਦਲਿਆ, ਦੂਰ ਜਾਂ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਮਝੌਤਾ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਐੱਸ. 125 ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸਲਈ, ਐੱਸ. 125 ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰਾਈਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਨਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਗੈਰ - ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਪਰਾ 8)

, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ S. 125 ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਅਜਿਹੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਕਿ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿਚ ਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

(ਪਰਾ 8)

ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਵੀ ਅੰਤਰਿਮ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੀਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ। ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ, ਉਹ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅਸ਼ੋਕ ਸਿੰਗਲਾ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸੀ .

H. ਐਸ. ਗਿੱਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

I. ਐਸ ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ.

(1) ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ:-

"ਕੀ ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਜਿਸਨੇ ਤਲਾਕ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 125 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।"

ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: -

(2) ਰਣਜੀਤ ਕੌਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਵੱਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 12 ਅਤੇ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਸੰਗਰੂਰ ਨੇ 1 ਜੂਨ, 1987 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਪਸੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤਲਾਕ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ: -

"ਮੈਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਬਿਆਨ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਤਨੀ ਵਜੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਘਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਸਾਡਾ ਬੱਚਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੈ। ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲੇਖ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ 13 ਅਗਸਤ, 1987 ਨੂੰ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 125 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਤੋਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਮੇਨਟੇਨੈਂਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। 1,500 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਧਵਾ ਮਾਂ 'ਤੇ ਪਰਜੀਵੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦਾ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਤੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਸੰਗਰੂਰ ਨੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 127 (3) (ਸੀ) ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(3) ਕਿਸ ਗੱਲ ਨੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ, ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਮਨਿੰਦਰ ਕੌਰ (1) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਝਿਜਕ ਹੈ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

(4) ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 125 ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਿਚ ਹੀ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜਿਸ

Ranjit Kaur v. Pavittar Singh (I. S. Tiwana, J.)

ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਪਬੰਧ (a) ਤੋਂ (ਡੀ) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਾਧਨ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਜਿਹੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ti ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੈਪਟਨ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਕੌਸ਼ਲ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਵੀਮ. ਕੌਸ਼ਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (2), ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਪ ਹੈ। ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 39 ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਰਟੀਕਲ 15(3) ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਵੀਪ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਇਸ ਅੰਤਰੀਵ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪਿਛਲੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਕੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਵਿਗਾੜ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਖੋਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਉਦੇਸ਼ ਭੁੱਖਮਰੀ ਅਤੇ ਅਵਾਰਾਗਰਦੀ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਇੱਕ ਸਸਤਾ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਲਾਅ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ 41 ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਕੇਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਹੈ। ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਇੱਕ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਕਿਫ਼ਾਇਤੀ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਅਪੀਲਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਵੀ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਬੇਲੋੜਾ ਪ੍ਰੋ-

ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁੱਖ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਹਾਰਨਾ ਬੇਸਹਾਰਾ ਪਤਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਤੇਜ਼ ਉਪਾਅ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸਿਰਫ ਸੰਤੋਸ਼ਜਨਕ ਉਪਾਅ ਹੈ।

ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (a) ਤੋਂ (d) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਨਿਯਮਤ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੈ

(1) 1987 (2) NLR 386.

(2) ਏਆਈਆਰ 1978 ਐਸਸੀ 1807

ਉਸ ਰਕਮ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰੋ ਜਿਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਕਿਰਾਏ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ, ਯਾਨੀ ਹਿੰਦੂ ਗੋਦ ਲੈਣ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਐਕਟ ਜਾਂ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰਸਨਲ ਲਾਅ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। . ਅਖੌਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਇਕ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਕੌਮੀਅਤ, ਜਾਤ ਜਾਂ ਧਰਮ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੇਣਦਾਰੀ, ਇਸਲਈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਈਏਬਿਲਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਪਤਨੀ, ਬੱਚਿਆਂ ਜਾਂ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਜਾਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁੱਖ ਕਿਰਾਏ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪਲ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਬ-ਸੈਕਸ਼ਨ (1) ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ (ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ) ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ "ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ", ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪਤਨੀ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਇਸ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਸਥਾਪਤ ਕਰਕੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹਾ ਸਮਝੌਤਾ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ "ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ" ਜਾਂ "ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ" ਵਾਕਾਂਸ਼ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰਤ ਪੱਖੀ ਘੋਸ਼ਣਾਵਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ > ਅੰਤਿਮ ਅਦਾਲਤ ਸਮੇਤ, (ਸੈਟਰਲ ਇਨਲੈਂਡ ਵਾਟਰ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਤਰਵ ਕੰਨੂ ਸੇਨਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (3), ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਤ ਅਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਾ ਦੇ ਭਲੇ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇ। ਇਸਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇਸ ਉਪਬੰਧ, ਯਾਨੀ ਸੈਕਸ਼ਨ 125 ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰਾਈਡ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਨੂੰਨ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਬੇਕਾਰ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਫਰਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਇਸਨੂੰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿਓ. ਕੰਟਰੈਕਟ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 23 ਬਿਲਕੁਲ ਇਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸਮ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(3) ਏਆਈਆਰ 1986 ਐਸਸੀ 1571

Ranjit Kaur v. Pavittar Singh (I. S. Tiwana, J.)

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1992)1

ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਬਾਈ ਤਾਹਿਰਾ ਬਨਾਮ ਅਲੀ ਹੁਸੈਨ ਫਿਸਲੀ ਚੋਖੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ (4) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਫਲੈਟ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਤੀ ਨੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਗਲਤ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹੁਤਾ ਝਗੜਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਅਰਥਾਤ, ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਲੈਟ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕੋਆਪਰੇਟਿਵ - ਹਾਊਸਿੰਗ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਵੀ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਫਲੈਟ ਨੂੰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਹਰ ਦੇ ਪੈਸੇ (5,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 'ਇੱਦਤ' ਦੀ ਰਕਮ 180 ਰੁਪਏ) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਐਡਜਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਾਰਾ ਸੀ:

"ਮੁਦਈ ਧਿਰ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਹੁਣ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 125 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਸਹਿਮਤੀ ਫਰਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਸਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕੀਤਾ: -

ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 125 ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਲਾਕ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।"

ਰਿਵਾਇਤੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਭਰਮ ਵਾਲੀਆਂ ਰਕਮਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਦਰ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਉਸ ਦਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਬਦਲ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਸਮਾਜਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ। ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਉਸਾਰੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸੈਚੂਟਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਸੈਕਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਹੀ ਨਿਰਮਾਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਨੂੰ ਦੋਹਰਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਪਹਿਲੀ ਅਦਾਇਗੀ ਮੋਹਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂ ਕਸਟਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਜਬ ਸੰਬੰਧ ਹੈ-

I r f e T

(4) ਏਆਈਆਰ 1979 ਐਸਸੀ 362

ਆਬਜੈਕਟ ਲਈ ਤਿਓਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 125 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਰਡਰ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂੰਜੀਕ੍ਰਿਤ ਬਦਲ ਹੈ — ਗਣਿਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਨਿਰਪੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ-ਫਿਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 12V (3) (o) ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੋ ਟੈਨਲੋ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ। 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ' ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਤਲਾਕ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਬੇਵਸੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੈਕਸ਼ਨ 327(3)(ਬੀ) ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਕੀਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਜਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਇਕਮੁਸ਼ਤ ਭੁਗਤਾਨ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਵੇਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ

ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਇਸਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਸਬੰਧ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ : ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਠੱਪ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਗਤੀਸ਼ੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਪੈਡੈਟਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਤੀ ਧਾਰਾ 127 (3) (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਪਤਨੀ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਕਸਟਮਰੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਰਕਮ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਸਬੂਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਸਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵੱਧ ਹੈ। ਜਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਡਿਊਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਘੱਟ ਕਾਫੀ ਹੈ (ਜੇਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਬਾਰੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਨਿਰੀਖਣ, ਕੇਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 125 ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਧਾਰਾ 127 (3) (ਬੀ) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਸਿਧਾਂਤ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 127(3)(c) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਵਿਵਸਥਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ-ਪਤਨੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ (ਬੀ) ਅਤੇ (ਸੀ) ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 125 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਜਾਂ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ। ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਜੋ ਕਿ ਹਵਾਲਾ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ, ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਭਾਵ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਰਿਆਇਤ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਗੋਂ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਸੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਬੇਦਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ ਕਿ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਿੱਚ ਪਤੀ ਵੱਲੋਂ ਅਣਗਹਿਲੀ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦਰ 'ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ-ਖਰਾਬਾ ਦੇਣ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਢੁਕਵਾਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੇ ਜਨਤਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਤੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ

ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਢਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

(5) ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਡਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਰ.ਐਨ.ਆਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਹਿਕ

(ਪੂਰਾ ਬੈਂਚ)

ਆਈਐਸ ਟਿਵਾਣਾ, ਐਸਐਸ ਸੋਢੀ ਅਤੇ ਏਐਸ ਨੇਹਰਾ, ਜੇ.ਜੇ.

ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਮਣ (ਸੇਵਾਮੁਕਤ) ਅਤੇ ਹੋਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ-ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

1990 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. 345।

9 ਅਕਤੂਬਰ, 1991

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950— Art. 14— ਪੰਜਾਬ ਐਗਰੀਕਲਚਰਲ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਮਾਰਕਿਟ ਐਕਟ, 1961— ਐੱਸ. ਏ. ਏ. ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਮੰਡੀ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਪੈਨਸ਼ਨ, ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਅਤੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਨਿਯਮ, 1989— 1989 ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 1989 ਦੇ ਨਿਯਮ ਸੰਭਾਵੀ ਬਣਾਏ ਗਏ- 1989 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ- ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਅਤੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਸੰਕਲਪ ਹਨ- ਪਹਿਲਾਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੈਨਸ਼ਨ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਸ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਹੈ -1989 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵੀਤਾ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਵਿਤਕਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ-ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ ਆਪਹੁਦਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਉਮਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਸ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪੈਨਸ਼ਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜ ਦੀ ਇੱਕ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੇ ਗ੍ਰੈਚੁਟੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਵੀਡੈਂਟ ਫੰਡ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਵਾਰ ਭਾਵ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਨਿਰੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਬੋਰਡ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ 24 ਜੁਲਾਈ, 1989 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਰੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(ਪਰਾ ੫)